

Český knihovník na maďarské Seči

Asociace maďarských knihovníků byla založena v roce 1935. Sama sebe se charakterizuje jako nevládní nezisková organizace knihovníků a dalších informačních pracovníků, knihoven a speciálních informačních institucí. V současnosti má 2 450 individuálních a 55 institucionálních členů a je součástí mezinárodních organizací IFLA a EBLIDA.

Každoroční setkání maďarských knihovníků se letos pod hlavičkou 36. výroční konference Asociace konalo ve dnech 29. - 31. června v Miškolci. Z celého Maďarska a pozvaných sesterských profesních organizací evropských zemí se zde sešlo téměř 600 účastníků. Organizace a průběh konference se příliš nelišily od podobných setkání v jiných zemích. Hlavní motto konference znělo: Knihovny - příležitost pro budoucnost. Nad konferencí převzal osobní záštitu ministr kultury, který zde přednesl temperamentní živě aplaudovaný projev a spoluorganizovaly ji Asociace maďarských knihovníků, Asociace maďarských knihovníků regionu Borsod, Regionální knihovna Ference Rákoczi II., Městská knihovna v Miškolci, Univerzitní knihovna v Miškolci a Městský archiv a muzeum. Napočítal jsem celkem 20 sponzorů, od Kanceláře předsedy vlády a ministerstva kultury přes významné kulturně-politické instituce regionu Borsod až po výrobce zařízení a softwaru pro knihovny, ale i pivovar a jiné průmyslové podniky. Stojí za zmínku, že mezi 25 vystavujících firem pronikla letos i nám všem dobře známá SUWECO CZ, s.r.o.

Z kolotoče obvyklých zahajovacích projevů, tiskových konferencí a recepcí mě osobně nejvíce zaujalo zasazení pamětního knihovnického stromu v zahradě Regionální knihovny Ference Rákoczi II., zvláště když jsem zjistil, že se jedná o rod Pinus. Z doprovodného společensko-kulturního programu si účastníci mohli vybrat mezi basketbalovým turnajem, koncertem miškolského Dixilandu a celovečerní koupelí ve světoznámých lehce radioaktivních jeskynních lázních Miškolctapolza.

Vlastní konference probíhala ve dvou plenárních zasedáních a sedmi sekcích, kterými byly: dětské knihovny, veřejné knihovny, vědecko-technické knihovny, knihovny regionu Borsod, knihovny pro vzdělání a sociální vědy, hudební knihovny a speciální sekce pod názvem knihovny a knihovníci v nové roli.

Samozřejmě že neznalost maďarského jazyka byla pro mou aktivnější účast na dění limitujícím faktorem. Ne však absolutně. Zahajovací i závěrečné plenární zasedání bylo simultánně tlumočeno do němčiny a angličtiny a na jednání v sekcích byli zahraničním hostů přiděleni osobní tlumočníci, tzv. našeptávači. Mohu tedy po pravdě informovat, že ve všech sekcích byla hlavní pozornost zaměřena na to, jak se maďarské knihovny vyrovnávají s problémem vytvořit rovné příležitosti a podmínky při poskytování služeb a informací různě znevýhodněným skupinám obyvatel. Rovným dílem mezi ně patřili důchodci, ženy, děti a mentálně i tělesně postižení, obyvatelé žijící v odříznutých mikroregionech, ale i národnostní menšiny, z nich největší pozornost byla věnována Romům v Maďarsku a Maďarům v sousedních zemích (Rumunsku, Slovensku, Srbsku a Černé hoře). Jedním z nejvíce diskutovaných problémů byly informační potřeby a informační zabezpečení sociálně slabých skupin obyvatelstva. V regionu Borsod došlo totiž v minulých deseti letech ke značnému úbytku těžkého průmyslu a tím přišly o práci desítky tisíc lidí. Projekty maďarských veřejných i odborných knihoven, jak cestou intenzivní spolupráce s místními i celostátními kulturními, vzdělávacími a politickými institucemi zlepšit informovanost všech různě postižených skupin obyvatel a poskytnout jim rovné podmínky a příležitost svoji situaci

změnit, by rozhodně mohly být dobrou inspirací i pro mnohé naše knihovny (zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností a/nebo početnou romskou menšinou).

Z mnoha kuloárových rozhovorů s účastníky konference vím, že zájem o širší a intenzivnější spolupráci mezi maďarskými a českými knihovnami z maďarské strany existuje. Potvrdila mi ho jak samotná předsedkyně Asociace maďarských knihovníků Klára Bakos, tak i vedoucí odboru knihoven ministerstva kultury Ivan Rónai, kteří jsou oba, pokud jsem mohl ze svého subjektivního hlediska posoudit, o našem knihovnictví informováni lépe, než my o maďarském. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že zbytečný je i strach z maďarštiny. Znalost světových jazyků je zde možná na vyšší úrovni než u nás. Prakticky neexistuje větší knihovna, kde byste se anglicky nebo německy nedomluvili.

Že může být oboustranná spolupráce prospěšná, mohu ilustrovat na příkladu naší knihovny. Celý jeden den před zahájením miškolské konference jsem strávil na pozvání maďarské strany v budapešťském parlamentu. S generálním ředitelem Parlamentní knihovny Janusem Ambrusem (knihovna má na rozdíl od naší navíc i statut veřejné národní právnické knihovny) jsem probral celou škálu problémů souvisejících s informačními službami zákonodárcům i veřejnosti. Jedním z konkrétních výsledků jednání je posílení naší spolupráce při vyvíjení softwarové aplikace pro automatické indexování parlamentních materiálů deskriptory tezauru Evropského parlamentu EUROVOC ve všech oficiálních jazycích Evropské unie, kde jsou maďarští odborníci dále než my.

Můžeme-li se v něčem od maďarských knihovníků poučit obecně hned, je to rozhodně v jejich vztahu ke knihovníkům maďarského původu ve světě. Na rozdíl od nás je oni v různých zemích programově vyhledávají, soustavně s nimi spolupracují a vzájemně se navštěvují. (Nezasvěcený pozorovatel odkudkoli z jiné části planety by proto mohl nabýt v Miškolci lehce dojem, že se v Evropě hovoří převážně maďarsky.) Rychleji než my jsou proto schopni vstřebávat moderní trendy v oboru a přiměřené k svým podmínkám na ně reagovat.

Karel Sosna